

בס"ד. שיחת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

א. יו"ד כסלו הוא יום הגאולה של אדמו"ר האמצעי, וכיון ש"בתר רישא גופא אזיל"¹, הרי הגאולה של אדמו"ר האמצעי היא גם גאולתנו אנו, שלכן, אין אנו אומרים תחנון ביו"ד כסלו (וכשחל בשבת — אין אומרים "אב הרחמים" ו"צדקתך צדק").

ובפרטיות יותר²:

הגאולה בפועל היתה ביו"ד כסלו, שחל אז ביום א' פ' וישלח (כמ"ש ברשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר³), ובשורת הגאולה הגיעה ביום שלפניו — יום הש"ק פ' ויצא, ט' כסלו, לאחרי חצות היום, בשעה שאדמו"ר האמצעי אמר מאמר חסידות ד"ה אתה אחד (כמסופר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴).

ובקביעות שנה זו נפגשים ב' הענינים יחדיו — שיום הגאולה, יו"ד כסלו, חל ביום הש"ק פ' ויצא.

ולהעיר, שגם ענינו של יום יו"ד (כסלו) קשור עם ענין הגאולה⁵:

רבינו הזקן כותב באגרת הידועה⁶ אודות גאולתו ביום י"ט כסלו, יום ג' שהוכפל בו כי טוב: "כשקריתי בס' תהלים בפסוק⁷ פדה בשלום נפשי .. יצאתי בשלום".

ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸, ש"בהיות הוד כ"ק רבנו הזקן במאסר, הוסיף להגיד שיעור תהלים ביחוד (אמירת תהלים בשופי) בשביל מצבו בהוה [נוסף על "הסדר המסודר אצל הוד כ"ק רבנו הזקן והוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' .. שהיו אומרים שיעור תהלים כמו שנחלק לימי החודש", וכפי שנתפרסמה אח"כ תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר⁹, שכל

(6) אג"ק שלו ע' רלב. וש"נ (נעתק

ב"היום יום" יט כסלו).

(7) נה, יט.

(8) אג"ק שלו ח"ג ע' תעג ואילך. וש"נ.

(9) ראה בארוכה "קובץ מכתבים" (אודות

גודל ערך אמירת תהלים) — בסו"ס תהלים

אהל יוסף יצחק.

(1) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

(2) ראה גם שיחת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו תשי"ט בתחלתה (תו"מ חכ"ד ע' 227). וש"נ.

(3) "התמים" ח"ב ע' פד.

(4) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רצב. וש"נ.

(5) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 160 ואילך. וש"נ.

החסידים, וכל בני, עד כל אשר בשם ישראל יכונה¹⁰, יאמרו בכל יום השיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש], ושיעור זה הי' כמו שהתהלים נחלק לימי השבוע, ובשיעור תהלים דיום השלישי בשבוע (שבו חל י"ט כסלו, כנ"ל) ישנו הפסוק "פדה בשלום נפשי".

ומעשה אבות סימן לבנים¹¹ — שגם גאולת אדמו"ר האמצעי היתה קשורה עם אמירת הפסוק "פדה בשלום נפשי", כיון שפסוק זה הוא בשיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש (שנהגו רבותינו נשיאינו לאמרו, כנ"ל) — בשיעור דיום העשירי בחודש.

ב. אך צריך להבין הקשר והשייכות דיום הגאולה של אדמו"ר האמצעי לפרשת השבוע — פרשת ויצא, דלכאורה אינו מוכן: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"¹², היציאה מבאר שבע בארץ ישראל וההליכה לחרן שבחוץ לארץ, "חרון אף של מקום בעולם"¹³ — הרי זה ענין של גלות, היפך הגאולה!?

ובפרטיות יותר — ע"פ המבואר בדרושי רבותינו נשיאינו (החל מדרושי רבינו הזקן בתורה אור, וכן בדרושי אדמו"ר האמצעי, בעל הגאולה, בתורת חיים, ובדרושי הצ"צ (שהשנה היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו) באור התורה) על הפסוק "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", שיש בזה ב' פירושים¹⁴:

א) "באר שבע" קאי על ספירת הבינה, שממנה נמשכים שבעת המדות (שלכן נקראת "אם הבנים"¹⁵, וכמבואר בתניא¹⁶ ש"חב"ד נקראו אמות ומקור למדות ("שבעת ימי הבנין") כי המדות הן תולדות חב"ד"), ו"חרנה" קאי על ספירת המלכות, ש"רגלי" יורדות גו"¹⁷, כי "חרון" הוא מלשון "נחר גרוני"¹⁸, שזהו לפי שהקול אינו מאיר בהדיבור, והיינו, שדבר הוי' הוא בהעלם כו'.

ב) "באר שבע" קאי על ספירת המלכות, שמקבלת משבעת המדות [וכפי שמבאר בעל הגאולה¹⁹ ש"פי' באר שבע היינו שמקבלת (כמו "באר"

10) לשון מכתבו באג"ק שלו ח"ב ע' פ. וש"נ. ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד. וש"נ.

11) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. ורפ"ג.

12) רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד. 17) משלי ה, ה. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תקסד ואילך).

13) ריש פרשתנו. 14) תהלים סט, ד. וראה ל"ת להאריז"ל

15) פרש"י ס"פ נח. 16) עה"פ (וישב לט, ז) ויהי אחר הדברים האלה.

17) ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' יח ואילך. 18) ביאורה"ז פרשתנו יז, סע"ד.

19) ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' יח ואילך. 19) ביאורה"ז פרשתנו יז, סע"ד.

כפשוטה) משבע, ולא שמשפעת לשבע, ובחי' מל' מקבלת מז' המדות .. אבל בחי' בינה מקור למדות"ן, ו"וילך) חרנה" קאי על (המשכת המלכות ב)עולמות ביי"ע.

והצד השוה לב' הפירושים הנ"ל — ש"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" הו"ע של ירידה מלמעלה למטה. ולכאורה, מהי השייכות לענין הגאולה?

ג. ויובן בהקדם פירוש נוסף בענין "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", שלפירוש זה ה"ז ענין של עלי' מלמטה למעלה:

איתא במדרש²⁰: "מבאר שבע .. מבארה של שבועה, אמר (יעקב) שלא יעמוד עלי אבימלך ויאמר השבעה לי כשם שנשבע לי זקינך, נמצאתי משהה בשמחת בני שבעה דורות" (שהרי ע"י השבועה של אברהם לאבימלך נתעכבה כניסת בני"י לארץ במשך שבעה דורות, כדאיתא במדרש²¹ "אמר לו הקב"ה (לאברהם) אתה נתת שבע כבשות בלי רצוני, חייך שאני משהה בשמחת בניך ז' דורות").

ובפי' מתנות כהונה (פירוש שהובא בדרושי חסידות) — מפרש כב' אופנים:

א) "שבעה דורות היו מאברהם עד יהושע, שאז חילקו עיקר הארץ, אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם משה. ואם ישבע יעקב גם הוא יעכבם ז' דורות. ויצחק לא נשבע מחדש, רק אמר לו, השבועה הקדומה שהיא בינותינו מאביך, תהא בינותינו, ואל תפר אותה".

ב) "וגם י"ל שמשבועת אברהם עד כיבוש ארץ סיחון ועוג .. ז' דורות, ומשבועת יצחק עד כיבוש יהושע גם המה ז' דורות", והיינו, ששבועת יצחק עיכבה את הכניסה לארץ דור נוסף, ויעקב חשש שאם ישבע, יעכבם עוד דור נוסף²².

ונמצא, ש"ויצא יעקב מבאר שבע", "מבארה של שבועה", הו"ע של גאולה — כי, עיי"ז שלא נשבע (יצא מ"מבארה של שבועה") הוקדמה הגאולה שבכניסה לארץ ז' דורות או עכ"פ דור א' (לפי ב' הפירושים הנ"ל).

ועפ"ז יש לפרש גם "וילך חרנה" למעליותא — חרן מלשון חירות²³,

22) ראה גם לקו"ש ח"י ע' 88 ובהערה 3 (משיחה זו).

23) קה"י ערך חרן.

20) ב"ר פס"ח, ז.

21) שם פנ"ד, ד.

שרומז על לימוד התורה, שעל ידה נעשה "בן חורין", כמארז"ל²⁴ "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה".

ד. ופירוש זה (ש"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" הוא למעליותא, מלמטה למעלה) אינו בסתירה לפירוש הפשוט ש"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" הו"ע של גלות (מלמעלה למטה) — כי:

הצורך לפעול ענין של גאולה וחירות ("חרן" מלשון חירות) הוא — דוקא כאשר נמצאים ב"חרן" כפשוטו, במקום ששייך בו ענין של גלות ושעבוד, ולכן צריך לשלול ולהבהיר שכאשר יהודי קשור עם התורה, הרי הוא "בן חורין", ולא שייך אצלו ענין של גלות ושעבוד.

וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁵: "רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכיות, אבל נשמותינו לא נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות .. כל מה שנוגע לדתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישהו שיכפה עלינו דעתו, ואין שום כח של כפי' רשאי לשעבדנו".

ויש לומר מקור לפתגם זה בנגלה דתורה²⁶: "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם" — "שטרי קודם"²⁷, ולכן לא שייך אצל בני ענין של עבדות.

— ובנוגע להעבדות להקב"ה ("עבדי הם"), הרי לאמיתו של דבר אין זה ענין של עבדות ושעבוד, אלא אדרבה: עי"ז נעשה יהודי בן-חורין בתכלית השלימות, כיון שיש לו שייכות אל המלך, ועד כדי כך ש"עבד מלך מלך" (כפירוש רש"י על הפסוק²⁸ "עד הנהר הגדול נהר פרת", "מפני שנזכר עם א"י קוראו גדול, משל הדיוט אומר עבד מלך מלך"), ועד לדרגת המלך שהרוממות וההתנשאות שלו היא (לא מצד ענין של עבודה ויגיעה, אלא) רוממות והתנשאות עצמית (כמבואר בדרושי חסידות²⁹). — אלא, שהתגלות מציאותו האמיתית של יהודי שהוא "בן חורין" — היא ע"י לימוד התורה.

ולהעיר, שגם התורה מצד עצמה היא למעלה מענין של גלות ושעבוד, העלמות והסתרים וקושיות שבאים מצד הלעו"ז, ורק כאשר נמשכת למטה, "במחשכים הושיבני"³⁰, ששם שייך ענין השעבוד כו' מצד הלעו"ז, יש צורך לפעול ולגלות בה את ענין החירות.

ועד"ז בנדו"ד, שדוקא ב"חרן", שהו"ע של גלות, צריך לפעול ענין

28) דברים א, ז.

29) ראה המשך תער"ב ח"א פקכ"ב. וראה

גם תר"מ חכ"ז ע' 357. וש"נ.

30) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.

24) אבות פ"ו מ"ב.

25) סה"ש תרפ"ז ע' 169. וש"נ.

26) ראה גם לעיל ס"ע 169. וש"נ.

27) בהר כה, נה ובפרש"י.

של גאולה — שזהו תוכן פירוש המדרש הנ"ל שיעקב יצא "מבארה של שבועה", שעי"ז הוקדם ענין הגאולה (ז' דורות או דור א', כנ"ל).

* * *

ה. נוסף על האמור לעיל (ס"ב) שיש ב' פירושים ב"באר שבע", בינה או מלכות — ישנו פירוש שלישי, שלעת-עתה מצאתיו רק במקום א':

בתורת חיים³¹ כותב אדמו"ר האמצעי, בעל הגאולה, בענין "באר שבע": "יש ג' מדרגות בזה. א' באר שבע שנוזר באברהם, שהוא בז' מדות דחכמה, ובאר שבע דיצחק, שהוא בבחי' בינה, ובאר שבע דיעקב, שהוא בבחי' המלכות".

והיינו, שמלבד ב' הפירושים הנ"ל שבאר שבע קאי על בינה או על מלכות (ובלשון בעל הגאולה: באר שבע דיצחק, בינה, או באר שבע דיעקב, מלכות), ישנו פירוש נוסף — שקאי על חכמה, באר שבע דאברהם, וכמרוז גם בשמו: "אב רם", שכל הנעלם מכל רעיון³².

ולהעיר, שגם מפשטות הכתובים משמע שמדובר כאן אודות "באר שבע" דאברהם:

על הפסוק³³ "ויקרא אותה שבעה על כן שם העיר באר שבע" — כתב הספורנו (והובא בדרושי חסידות³⁴): "באר שבע (בסגול), מורה על השבועה ועל מספר השבעה (ש"קרא את הבאר שבעה, מפני שהי' מקום שביעי שבו חפרו באר"), אבל בימי אברהם הי' שם העיר באר שבע (בקמץ), על שם השבועה בלבד" (כמ"ש³⁵ "על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם", ולא ע"ש "שבע כבשות .. לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת"³⁶).

וכיון שכאן נאמר "ויצא יעקב מבאר שבע" (בקמץ) — הרי מוכח שהכוונה היא לבאר שבע דאברהם.

ו. והנה, ג' פירושים הנ"ל (באר שבע דאברהם, חכמה, באר שבע דיצחק, בינה, ובאר שבע דיעקב, מלכות) הם כנגד ג' הפירושים שמצינו במדרש²⁰ בפירוש "ויצא יעקב מבאר שבע":

א) "מבארה של שבועה, אמר (יעקב) שלא יעמוד עלי אבימלך ויאמר השבעה לי כשם שנשבע לי זקינך כו'" — כנגד באר שבע

(34) אוה"ת ריש פרשתנו (קעב, א).

(35) וירא כא, לא.

(36) שם, ל.

(31) פרשתנו כה [קסן], ב.

(32) ראה תו"א ותו"ח ר"פ לך לך. וש"נ.

(33) תולדות כו, לג.

דאברהם, שהרי מדובר אודות השבועה דאברהם (ובפרט ע"פ הידוע שענין השבועה הוא למעלה מטו"ד³⁷, והרי גם ענינו של אברם הוא שכל הנעלם מכל רעיון, בחי' החכמה שבכתר; אלא שמשם נמשך ומתגלה גם בבחי' חכמה הגלוי').

(ב) "מבארה של בכורה, אמר (יעקב) שלא יעמוד עלי עשו ויערער על הבכורה ויאמר לי כך היית מרמה בי ונוטל את בכורתי כו'" — כנגד באר שבע דיצחק שהוא בבחי' בינה (בחי' החכמה כפי שנמשכת בבינה).

(ג) "מבארה של ברכות, אמר (יעקב) שלא יעמוד עלי עשו ויאמר לי כך היית מרמה בי ונוטל את הברכות, ונמצאתי מאבד אותה יגיעה שיגעה בי אמי" — רבקה (שהשתדלה שיעקב יקבל את הברכות, באמרה "לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים וגו' ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידי וגו'")³⁸, בחי' נוקבא, מלכות — כנגד באר שבע דייעקב, שהוא בבחי' המלכות.

ז. המשך השיחה, ביאור הטעם שרק יעקב חשש מהשבועה לאבימלך, ולא אברהם ויצחק, לפי שאברהם ויצחק פעלו רק שהקליפה לא תפריע לקדושה (ולכן לא ביררו את ישמעאל ועשו, שיצאו מהם), ואילו יעקב פעל בירור והפיכה לקדושה (וע"ד החילוק שבין צדיקים לבעלי תשובה)³⁹, ולכן אברהם ויצחק היו יכולים לכרות ברית עם אבימלך, שלא יפריע להם כו', משא"כ יעקב לא הי' יכול לכרות ברית עם אבימלך כפי שהוא בצירורו; ודוקא ע"י עבודת הבירורים דייעקב באה גאולת וכניסת בני"י לא"י, וכן הגאולה העתידה⁴⁰ ובנין ביהמ"ק השלישי, כיעקב שקראו בית⁴¹ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 88 ואילך.

37) ראה גם אוה"ת שם.

38) תולדות כז, ט"טז.

39) וזהו הטעם שדוקא אצל יעקב הי' ענין הגלות גם במקום — שהלך חרנה כו', משא"כ אצל אברהם ויצחק, שגם אצלם הי' ענין של גלות ככמה ענינים, אבל לא בנוגע למקום.

40) לאחר גמר בירור הרע והפיכתו לקדושה בכל העולם כולו, שלכן יצאו כל בני"י מהגלות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר (ראה גם תו"מ חמ"ג ע' 237. וש"נ) שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות, ולא רק כמו ביצי"מ, שלאחר הי' עוד גלויות: בבל, יון, פרס ומדי רומי, אלא גאולה שלימה שאין אחרי' גלות.

זוהי גם המעלה דמשיח לגבי משה (אף ש"גואל ראשון הוא גואל אחרון") — שמשוה הוציא אמנם את בני"י מגלות מצרים, אבל, מי יודע* אם הי' יכול להוציאם משאר הגלויות, ואילו משיח יוציא את בני"י מכל הגלויות.

41) ולהעיר ממ"ש ביעקב "ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות" (וישלח לג, יז) — שהוא בעצמו ישב ב"בית", ובעצם לא היתה

(*) ולהעיר מהסיפור הידוע (ראה תו"מ חמ"ד ע' 32 הערה 8. וש"נ) אודות דברי רבינו הזקן ע"ד החילוק שבין משה למשיח בנוגע לענין הנסיון בפועל ("אין חכם כבעל הנסיון").

ח. וכאמור לעיל (ס"ד) שפירוש המדרש ש"ויצא יעקב מבאר שבע גו" קשור עם ענין הגאולה, אינו בסתירה לפירוש הפשוט שזהו"ע של ירידה וגלות, כיון שדוקא שם צריך לפעול ענין הגאולה.

ובעומק יותר: אף שבפשטות הו"ע של ירידה, הרי ירידה זו היא צורך עלי', ויתירה מזה: כיון שהכוונה בזה היא בשביל העלי', הרי לאמיתתו של דבר אין זו ירידה, כי אם עלי'. וע"ד שמצינו לענין איסור מלאכה בשבת, ש"מלאכת מחשבת אסרה תורה"⁴², ולכן אזלינן בתר המחשבה, וכמו סותר על מנת לבנות, דכיון שהמחשבה והכוונה היא לטובה, אזי גם המעשה בפועל הוא טוב. ועד"ז בענין "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" — שכיון שהכוונה בזה היא בשביל ענין הגאולה (כנ"ל), הרי גם ענין זה גופא אינו ענין של גלות, אלא ענין של גאולה.

ועד"ז בנוגע לענין ד"חרנה", שמורה על ענין החירות שנעשה ע"י לימוד התורה (ס"ג), שאין זה בסתירה להענין ד"חרנה" כפשוטו, ואדרבה, עיקר העילוי והשלימות דלימוד התורה הוא בחן דוקא.

וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו⁴³ במשל בן המלך שאביו שולח אותו למקום רחוק — שדוקא בהיותו בריחוק מקום מן המלך מתגלית מעלתו האמיתית של בן המלך, והיינו, שאף שגם בהיותו בבית המלך יש לו מעלות רבות, שמבין ומשיג כו', ידען וחסדן וכו', מ"מ, כדי לגלות מעלות אלו לאמיתתם, לבוריים ולעמקם, ועד למעלותיו העצמיות, יש צורך לשלחו למקום רחוק דוקא.

וזהו גם הטעם שבג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח הנה אברהם ויצחק ענינם גמ"ח ועבודה⁴⁴, ודוקא יעקב ענינו תורה, כמ"ש⁴⁵ "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל", אף שגם "אברהם זקן ויושב בישיבה הי" וכן יצחק"⁴⁶ — כי, לימוד התורה של יעקב הי' בחרן, למטה דוקא, במקום שיש העלמות והסתרים וקושיות כו' שמצד הלעו"ז, ושם דוקא מתגלה ענין התורה לאמיתתו.

וההוראה מזה — שצריך לעסוק בעבודת הבורים, שנעשית ע"י התורה בכלל, ובפרט ע"י לימוד החסידות, פנימיות התורה, שנקראת

וראה גם תו"מ חל"ז ע' 252. וש"נ.
44) ראה מג"ע אופן רנ בסופו. מג"ע
עה"ת ר"פ לך לך. ועוד.
45) תהלים עח, ה.
46) יומא כח, ב.

לו שייכות לעניני עוה"ז, "מקנהו", ומה
שהתעסק בהם הרי זה רק כדי לבררם (ראה
גם תו"מ חכ"ח ריש ע' 186. וש"נ).
42) ביצה יג, סע"ב. וש"נ.
43) ראה המשך תרס"ו ס"ע שפ ואילך.

"אילנא דחיי" 47, שאין בה קושיות, העלמות והסתרים כו', ועז"נ 48 "וחי לעולם", היינו, שעל ידה נמשך חיות בעולם, ובאופן שהחיות הוא "לעולם", חיים עצמיים.

* * *

ט. מאמר ד"ה ויצא יעקב גו'.

לאחרי המאמר אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שמאמר זה מיוסד על חלק ממאמר בעל הגאולה ד"ה ואת גביעי גביע הכסף, ובקרוב יצא לאור בדפוס יחד עם המאמר ד"ה להבין ענין ברכת חתנים 49, אשר, בשניהם מדובר בארוכה אודות העילוי דלעתיד לבוא — "אשת חיל עטרת בעלה" 50, ובאופן ש"משמח חתן עם הכלה" 51. וסיים, שמעין זה יש גם עכשיו כו'.

* * *

י. נזכר לעיל (ס"א) שכאשר הגיעה בשורת הגאולה ביום הש"ק ט' כסלו, הי' אדמו"ר האמצעי באמצע אמירת מאמר חסידות ד"ה אתה אחד כו' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.

והנה ידוע פתגם רבינו הזקן 52 בענין "גוי אחד בארץ" 53, שבנ"י הם "גוי" שממשיך ה"אחד" "בארץ", שזהו כללות ענין עבודת הביורורים, כנ"ל בארוכה.

והרי זהו גם תוכן הענין שקוריין בתפלת מנחה 54: "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו גו'".

ובענין זה יש לימוד והוראה מפירוש רש"י, "וישלח יעקב מלאכים — מלאכים מחש":

ידוע הפתגם 55 שיעקב שלח לעשו רק את ה"מחש" של המלאכים. ולהעיר, שיעקב חשב שעשו נתברר כבר כו' 56, ואעפ"כ, כששלח מלאכים

דרושי חתונה ח"א ע' קסח ואילך — ד"ה להבין ענין ברכת חתנים). — המו"ל.

(50) משלי יב, ד.

(51) ראה תו"א ס"פ ויגש. ובכ"מ.

(52) ראה נתיא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.

(53) שמואל"ב ז, כג. ועוד.

(54) ר"פ וישלח.

(55) סה"ש תשי"ג ע' 155.

(56) ראה תו"א ותו"ח ר"פ וישלח. ובכ"מ.

(47) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). הובא ונת' בתניא אגה"ק סכ"ו.

(48) בראשית ג, כב. וראה גם תו"מ חל"ח ע' 286. וש"נ.

(49) יש לציין שקונטרס זה שהוכן לדפוס (כמו קונטרס "מאמרים יקרים" — חמ"ד, תרכ"ד) — לא נדפס בפועל. מאמרים אלו נדפסו לאח"ז במאמרי אדהאמ"צ (בראשית ע' רעט ואילך) — ד"ה ואת גביעי גביע הכסף;

לעשו — אפילו כפי שעשו הי' במחשבתו של יעקב — שלח לו רק את ה"ממש" של המלאכים.

והענין בזה⁵⁷ — שההתעסקות בעבודת הבירורים (השליחות לעשו) צריכה להיות רק עם ה"ממש", שהו"ע הפועל ממש בלבד, ואילו עצם הנפש צריך להיות למעלה כו'.

ולאידך גיסא — "מלאכים ממש": בנוגע ל"מלאכים" מצינו שגם כחות הטבע נקראים בשם "מלאכים", כמ"ש הרמב"ם⁵⁸. ולכן מדגישים "מלאכים ממש", להורות שע"י כחות הטבע בלבד אי אפשר לפעול בעבודת הבירורים, אלא יש צורך ב"מלאכים ממש", דהיינו, כחות רוחניים, אהבה ויראה וכו'.

ונמצא, שההוראה ד"וישלח .. מלאכים ממש" היא בשתים: מחד גיסא — צריכים להשקיע בעבודת הבירורים את הכחות הרוחניים כו', "מלאכים ממש", ולאידך גיסא — רק את ה"ממש" (ממשות) שלהם, ואילו עצם הנפש צריך להיות למעלה כו'⁵⁹.

ועי"ז נעשית עבודת הבירורים באופן המתאים, ועד שזוכים לקיום היעוד⁶⁰ "ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", שימושך ויתגלה בעולם ש"אין עוד מלבדו"⁶¹.

בבחי' "קבוע לא בטיל" (ראה תו"מ חכ"ד ע' 310. וש"נ), ובאופן ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד" (תניא פכ"ה), וכך נמשך גם למטה.

(60) עובדי' בסופו.

(61) ואתחנן ד, לה.

(57) ראה גם תו"מ חל"ה ע' 236 ואילך. וש"נ.

(58) מו"נ ח"ב פ"ו ואילך.

(59) בענין זה נזכר גם ע"ד קביעות עתים

לתורה באופן של קביעות בנפש, כך, שגם כאשר עוסק בעניני העולם אזי תורתו היא